

A M I T I   G E J D Ž

Šroder

Prevela
Dubravka Srećković Divković

 Laguna

Naslov originala

Amity Gaige
SCHRODER

Copyright © 2013 by Amity Gaige

Translation copyright © 2013 za srpsko izdanje, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom
pomažete razvoj projekta odgovornog
korišćenja šumskih resursa širom sveta.

SW-COC-001767

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

Mome ocu
Frederiku H. Gejdžu
1937–2009.

*tu je ta najdublja tajna koja nikome nije znana
(tu leži koren korena i klica klice se gaji
i nebo neba stabla zvanog život, koje se grana
veće no što se duša nada i pamet zna da utaji)
to je to čudo što ne dâ zvezdama da se spoje*

ja nosim tvoje srce (u svom srcu nosim tvoje)

E. E. Kamings

Sledi zapis o tome gde smo Medou i ja sve bili otkako smo nestali.

Moj advokat kaže da bi trebalo da ispričam sve. Kud smo išli, šta smo radili, s kime smo se sve susretali i tako dalje. Kao što znaš, Loro, ja nisam povučen. Pričljiv sam – čak bi se reklo brbljiv – s obzirom na to da sam muškarac. Ali danima nisam progovorio ni reč. Tako sam se zakleo. Usta mi imaju star i memljiv ukus, kao pećina. Ispostavilo se da mi ćutnja baš i ne leži. A hteo bih da ti ispričam čitave gradove. Čime bi se možda i objasnio poletni ton ovog dokumenta, uprkos njegovoj priči, koja bi se mogla nazvati tužnom.

Moj advokat isto tako kaže da bi mi ovaj dokument nekad mogao pomoći na sudu. Zato mi je teško da ga ne doživljam i kao svojevrsnu molbu, ne samo za tvoju milost već i za milost te hipotetičke porote, ukoliko suđenja bude. A ukoliko ti reč *porota* zvuči uzbudljivo (meni jeste zazvučala, na trenutak), znaj da sam u međuvremenu shvatio da porote sve redom tumače naopako, hvataju se po pravilu za prve utiske i na kraju retko kad proglašavaju zvučna oslobođanja ili

kazne koje zaslužujemo, ali većinom mogu da posluže kao indikator boje u kojoj će slučaj biti prikazan u novinama. A svakako mi nije lako da ne razmišljam o njima, o svojim potencijalnim slušaocima. O advokatima. Porotama. Raznim likovima iz bajke. Istoričarima. Ali iznad svih o tebi. O tebi – mome biču, mojoj zemlji, mojoj ženi.

Draga Loro. Da smo opet samo nas dvoje, da u kasnu noć sedimo zajedno za kuhinjskim stolom, ovaj dokument bih verovatno prosto nazvao izvinjenjem.

APOLOGIA PRO VITA SUA

Nekada davno, još 1984, napisao sam jedan drugi sudbo-nosni dokument. Naizgled je to bila prijava za muški kamp na jezeru Osajpi u Nju Hempširu. Imao sam četrnaest godina i u Sjedinjenim Državama živio sam tek pet. Za tih pet godina, otac i ja smo stanovali u istom potkrovnom stanu jedne stambene kuće u Dorčesteru u Masačusetsu, a to ti je, za slučaj da nikad nisi bila tamo, prenaseljen multirasni kraj u južnom zaleđu Bostona. Iako sam primirio svoj naglasak i prerušio se uz pomoć hokejske majice *Bruinsa*, i trudio se da izgledam podjednako borbeno i nabusito kao moji irsko-američki vršnjaci koji su u Dorčesteru činili nacionalnu manjinu, i dalje sam u duši bio tek sišao s broda i još sam otkrivao, svakodnevno, fenomene svoje nove domovine. Pamtim elektronski zvuk gutanja kad sam ubacio četvrt dolara u svoj prvi aparat s video-igricama, isto tako i prizor vibracione električne četkice za zube, i pamtim kako je jednog dana, dok sam čekao autobus, dečak ne mnogo stariji od mene priterao uz ivičnjak korvetu bez krova i iskočio iz nje ne otvorivši vrata. Pamtim da sam viđao mnoge takve

prizore, i još neke, jer zbunjivali su me izazvanim osećanjima. Isprva bih osetio prasak detinjeg iščuđavanja, ali zatim je sledio poriv da iščuđavanje ugušim, jer ako sam pravi Amerikanac, onda ništa od toga ne sme ni najmanje da ostavi utisak na mene. Zaštita mi je bila izražena samosvest, izvesna dvojnost duha koja mi je pomagala da ne postavljam glupa pitanja, kao onda kad smo tata i ja jednog dana, zbog nekog posla, prešli u kolima granicu Rod Ajlanda, pa sam se uzdržao da ne pitam zašto nema kontrolnog punkta između država, jer bio sam poneo – verovala ili ne – svoj nemački pasoš.

Brošuru kampa „Osajpi“ video sam prvi put u ordinaciji mog pedijatra. Proučavao sam je svaki put kad se razbolim i na kraju sam je čušnuo pod jaknu i poneo je kući. Nedeljama sam blejao u tu brošuru – u krevetu, u kadi, dok visi okačena o moju šipku za zgibove – sve dok listovi nisu počeli da se slepljuju. Mali Amerikanci na njenim fotografijama lebdeli su u vazduhu između vrha litice i jezerske vode. Koračali su po trojica, noseći kanue. Počinjao sam već da vidim i sebe kako plivam s njima. Zamišljao sam kako puzim kroz pšenicu ili šta već, kako učim da sledim tragove i da berem pečurke. Bio sam onaj što uvek podmeće leđa, onaj u prvim redovima, ne toliko junačina koliko svojevolsjna prethodnica. Naročito me je zanimalo osajpijski obred posvećenja, dostupan samo najstarijim dečacima, u poslednjoj godini – samostalno noćno logorovanje na nekom samotnom ostrvu usred jezera. I upravo tu se u meni istinski rodilo moje buduće biće, u toj slici: ja, Erik Šroder, živ čovek, koji podjaruje vatru usred noći, *solo*, sam sebi dovoljan, rasterećen svih društvenih obaveza. Tu ću zaspati kao jedan dečak, a sutradan se probuditi kao potpuno drugačiji.

Da bih se prijavio u kamp, samo je bilo potrebno da popunim formular i napišem ličnu izjavu. Kakvu izjavu traže?, pitao sam se. Kakvog dečaka? Seo sam za očev sto za kartanje i zagledao se kroz prozor u ugao Ulice Sagamor i Avenije Savin hil, gde su se dva moja školska druga tukla oko slomljenog hokejskog štapa. Ubacio sam list hartije u očevu pisaću mašinu. Krenuo sam da kucam.

Ta moja priča je, posmatrana iz određenog ugla, nešto najiskrenije što sam ikada napisao. Ona je obuhvatila razna bremena istorije, moj rani gubitak majke, neosnovano osećanje lične odgovornosti i neustrašivu nadu u budućnost. Naravno, iz nekih drugih uglova – uglova kojima se služe svi drugi, pa i sudovi – moja priča je bila čista bajka. Obmanljiva, iskrivljena, lažna, izobličena, očajnička izmišljotina, koju sam, kad smo se upoznali, već gotovu položio pred tvoje stope. Ali tad je bila 1984. Još se nismo bili upoznali. Nisam lagao *tebe* – bio sam obično dete koje sedi za očevom pisaćom mašinom, nogu utegnutih u bele sportske čarape do kolena, s kosom još beličastom kao u zeca, ne tamnom u korenu kakva je sad. Napisao sam adresu na kovertu. Maznuo sam marku. Kad je trebalo da se potpišem pri dnu te pune-puncate stranice, sa izvesnom elegancijom sam prvi put napisao ime pod kojim si me ti upoznala. Prezime mi nije bilo teško da izaberem. Želeo sam da se zovem kao neki junak, a u Dorčesteru sam samo za jednoga bio čuo da ga nazivaju junakom. Dečak iz tog kraja, progonjeni Irac, polubožanstvo. Ujedno i čovek koji se obratio razvikanim masama deprimiranih zapadnih Berlinaca 1963, ostavivši ih u treperavom osećanju samopoštovanja koje je potrajalo i dugo nakon njegovog ubistva, te je njegov status junaka još važio kad smo otac i ja, mnogo docnije, najzad tamo

stigli. Štaviše, moglo bi se reći da je upravo Džon F. Kenedi i zaslužan što smo uopšte kročili u ovu zemlju.

Mesecima sam zaskakao poštansko sanduče, nadajući se potvrdi prijema u kamp „Osajpi“. To pismo će mi ponuditi pravovaljani prijem u kamp, sa stipendijom, kao i saosećanje za sve moje jade. Toliko sam često sanjario o tom pismu da sam imao muke da poverujem u njega kad je stvarno stiglo. *Mi u kampu „Osajpi“ smatramo da svaki dečak zaslužuje letnji provod... Posvetili smo se tome da pomažemo dečacima koji rastu u raznim životnim okolnostima... Dođi i pridruži nam se na obalama našeg voljenog jezera... Kamp „Osajpi“, gde dobri dečaci postaju još bolji ljudi.* Da, da, pomislio sam. Prihvatam! Ja imam životnih okolnosti napretek! Uzbuđenje mi je splaslo tek kad su se dole u ulazu začuli tatini ključevi, a ja shvatio da neću moći da mu pokažem samo pismo, adresovano na nekog drugog dečaka. Umesto toga, pokazao sam mu raspadnutu brošuru. Rekao sam kako je lično zvao upravnik kampa. Čak sam stipendiju predstavio kao zasnovanu na mojim školskim uspesima, upotpunivši tu maštariju za obojicu. Čitave te večeri cupkali smo po stanu. Tom prilikom je moj otac bio najbliži prepuštanju radosti u čitavom svom životu.

Niko nikada nije proverio moju priču. Kad je kucnuo čas, krenuo sam autobusom na dvočasovni put na sever od Bostona, do stanice po imenu Moltonvil, gde je mene i još jednog dečaka, koji se priključio u Nešui, trebalo da dočeka predstavnik kampa. Kad smo izašli iz autobusa, ka nama je pošla jedna debela žena u platnenim pantalonama. To je bila Ajda, kuvarica kampa i jedino žensko čeljade u njemu. Taj drugi dečak je promumlao nešto na ime predstavljanja. Ajda je pogledala u mene. „Znači, onda si *ti* Erik Kenedi.“

Zašto su mi poverovali? Bog sveti zna. Samo mogu reći da je bila 1984. Mogao si *poštom* predati zahtev za broj socijalnog osiguranja. Baze podataka nisu postojale. Morao si biti bogat pa da imaš kreditnu karticu. Testament su ljudi držali u sefu banke, novac u debelom svežnju. Nije bilo tehnologija sveznanja. Niko ih nije ni *želeo*. Bio si onaj koji tvrdiš da jesi. Pa sam tako i ja bio Erik Kenedi.

To sam bio i naredna tri leta. Erik Kenedi Hladnokrvni. Erik Kenedi Gvozdeni. Erik Kenedi iznenađujuće milozvučnog glasa za pesmu. Moj preobražaj je bio čudesan. Prvog leta sam govorio drhtavim glasom, jedini znajući da mu je namena da prikrije svaki trag stranog naglaska. Gajio sam strepnju da bi mi mogao prići neki pravi Nemač i upitati me: „*Wo geht's zum Bahnhof Zoo?*“, i da bih mu odgovorio. Ali to se nikad nije dogodilo, a osim toga, niko nije bio ni nepoverljiv prema meni, niti me je analizirao, niti mi je, reklo bi se, *želeo* zla; u kampu „Osajpi“ dečake su učili da je poverenje u druge nešto čime doprinosiš sebi samom, sopstvenom oplemenjavanju, i zbog te staromodne pouke, koliko god da sam je izopačeno ja usvojio, još osećam dug prema tom mestu. S vremenom sam se odvojio sa margina grupe i pomerio se ka njenom središtu. Skidao sam košulju i pridruživao se dečacima kad igraju oko logorske vatre. Predvodio sam skandiranje kad tražimo jelo u trpezariji. Pred kraj prvog leta, nisu više mogli da me učutkaju. Otad nikada više nisam stvarno ni prestajao da pričam.

Postepeno je došao i čas za moje samostalno logorovanje. To je bilo trećeg i poslednjeg leta na Osajpiju, upečatljivo blagog leta. Površinu jezera mreškao je ravnomeran vetar, praveći talasiće u tamnim bojama duge što su zapljuskivali podnožje kampa *Kris-krafta*. Više nije bio tu nijedan od

onih dečaka koje sam prethodna dva leta obogotvoravao. Mlađi novopridošli, još s brazdama od češlja u kosi, vrzmali su se po doku i gledali kako se otiskujem, a ja sam shvatio da sam i sâm postao onaj stariji, dečak kog će pamtiti kad više ne bude tu. Nadzornik čamaca odvezao me je do nekih dalekih koordinata i ostavio me tu, na tvrdom žalu, ovenčanog krunom od komaraca. Noć je bila beskrajna, ali nije u tome poenta moje priče. Ja želim da ti pričam o jutru, o tome kako sam, kada sam čuo da se kroz maglu primiče zvuk *Kris-kraftovog* čamca, iskočio iz svog najlonskog šatora kao iz kože i znao da sam postigao nešto istinski monumentalno: da sam odabrao sopstveno detinjstvo. Bio sam pronašao prošlost koja je u skladu s mojom sadašnjošću. I tako sam, uz pomoć poletnih preporuka ljudi iz kampa „Osajpi“, kao i uz niz falsifikata koje nisam rad da ovde podrobno nabram, uprkos tome što su mi vrlo nedavno čitave gomile fotokopiranih primeraka poturene pod nos, primljen – kao Erik Kenedi – i u Manov koledž u Troju u državi Njujork. U Manu sam se i školovao i radio sam, naplaćivao sam parking u višespratnoj garaži, a ostatak svoje školarine dopunjavao se preko Pel granta (to sam otplatio, uzgred budi rečeno). Završio sam smer komunikacija. Bio sam vrlo dobar đak. Bistar na časovima, znaš već na šta mislim, ali nedosledan kad se od mene zahteva pravi, samostalan rad. Zahvaljujući prikrivanoj dvojezičnosti, izvanredno sam se pokazao u drugim jezicima – u španskom, čak i razgovornom japanskom. Kad sam maturirao, dobio sam posao nedaleko odatle, kao medicinski prevodilac u Olbanskom centru za medicinska istraživanja, te tamo i proveo šest nezanimljivih godina, slobodan kao ptica na grani.

Naravno, ptice nisu slobodne. Ptice gotovo ništa ne rade po slobodnoj volji. Ptice su među najradnijim stvorenjima

prirode, u svaki raspoloživ čas one za nečim tragaju, nešto gomilaju, izbegavaju takmičarsko gubljenje prednosti, prosto su zauzete time što moraju da budu ptice. Slično ptici, ja sam neprekidno radio na tome da budem Erik Kenedi, i opet slično ptici – nisam na to gledao kao na rad. Gledao sam na to kao na *postojanje*. Najranije i najokrutnije prevare već sam bio obavio – što će reći, prevare namenjene ocu. Kad god sam bio Erik Kenedi, otežavao sam tati mogućnost da me nađe. Još dok je posredi bio Osajpi, rekao sam mu da u divljini Nju Hempšira nema telefona, ali ako želi da ga zovem, rado ću skoknuti peške do najbližeg grada, na šta je on, dabome, kazao *Nein, nein, Erik*. A onda, na odmerenom engleskom: *Kad te budem video, videću te*.

Upravo tako. Viđaće me onda kad me bude video, a to je bivalo retko. Na koledžu sam bio sličan svim drugim mladima, zauzet nastojanjima da delujem zanimljiviji nego što jesam – znaš već, gomilao zbirku muzike, sastavljao u glavi manifeste, jedno dvaput se pojavio u ovom ili onom komadu studentskog pozorišta. U Dorčester sam dolazio samo kad je apsolutno nužno. Maturirao sam sâm, u crnoj odori, s četvrtastom kapom, a onda sačekao jul da provedem tatu po krugu koledža, kad je sve pusto i kad su tu samo učenici u teniskom kampu za odrasle. Na Manu sam se bio sprijateljio s jednim profesorom koji nije imao dece, i upravo mi je taj čovek, a ne moj otac, bio sapotpisnik kad sam iznajmio prvi stan, sunčan i jednosoban, ukoso od Vašingtonovog parka.

U Olbaniju sam bio srećan i retko sam nekud išao iz njega. Voleo sam njegove zaštićene horizonte, njegove rato-borne nevažne političare. I uvek je tu bila neka devojka – jedna, druga, peta – i smeh, i šegačenje na račun turista u Južnom tržnom centru. Takve veze bile su lagane, neopтереćene obećanjima. Imao sam dara da biram žene koje su

svojim temperamentom već predisponirane za sreću, pa me zato neće koristiti ni kao kontejner za svoja razočaranja. U slobodno vreme, na mahove sam radio na svojim istraživanjima (vidi str. 15) i igrao fudbal s družinicom inostranih transplantata na brdašcetu koje smo posuđivali od Koledža Svete Roze. A šta će posle toga doći, pretpostavljao sam, biće ono što će posle toga doći.

Nisam znao da ćeš posle toga doći ti.

Ti. Kad sam te prvi put ugledao, privezivala si udlagu detetu koje je upravo palo sa drveta. Još desetak klinaca je stajalo u nepravilnom krugu i posmatralo te. Ali taj mali se toliko bučno drao da mu nije uspeo prići niko osim tebe. Meni je to bilo vreme za ručak, pa mi je galama išla na živce i ustao sam da pođem odatle. Ali pogled mi zapeo za tebe i zastao sam.* Šta je izazvalo to privlačenje? Čega je to bilo u tebi, ili u tom trenu kad mi se pažnja prilepila za tebe? Da li je

---

* Šta je zastoje? Imajući u vidu namenu ovog dokumenta, odgovor ću ograničiti samo na govornu interakciju, gde je zastoje pauza u razgovoru između dva ili više učesnika (a ne, recimo, trenutak protivargumentovanja u okviru toka egzistencijalnog unutrašnjeg monologa koji pojedinac vodi u kadi). U poređenju s ćutnjom, zastoje je kraći, neka vrsta još neodrasle ćutnje – ono oklevanje koje se javlja dok pokušavamo da iskopamo pravu reč, na primer. Ili kad se zamislimo nad onim što smo upravo rekli, sa izvesnom merom kritičnosti ili kajanja. Ili kad nam neko drugi ili kakav glasan zvuk naruši pažnju, ali želimo da delujemo kao da smo se zamislili. Niko me nije za to pitao, ali ja bih zastoju dodelio trajanje od dve-tri sekunde. Možda je tačno da su zastoje, makar istorijski gledano, ćutnje drugog reda, ali ćutnje – ti zjapeći rasponi vremena u kojima srce premre, usta se osuše, pred očima puca istina – imaju beskrajno mnogo više posledica i značajnije su za proučavanje. Međutim, pisac ovog teksta smatra da se zastoje i ćutnje mogu svrstati u pojave koje teoretičarka i majka pauzologije Zofija Dudek naziva *funkcionalno deficitnim* (to jest, ničim koje je nešto). Oba zavređuju proučavanje i pažnju.

posredi to što si tako hladnokrvno i dalje umotavala tom dečaku ručni zglob, uprkos tome što je histerisao, ritao se i vrištao? Bio je avgust. Pozno, vrelo, gnjilo leto. Kasnije ću saznati da si još od jula bila zadužena da vođaš dvadesetoro zanemarene olbanske dece kroz onaj otrovni bršljan. Izgledala si kao da vapiš za tuširanjem. Ali privukla si moju pažnju. Moja mašta te je oprala, i udenu te u letnju haljinu, i turila ti čašu šardonea u ruku, i okrenula tvoje lice ka mom licu. Zato sam ustao i pošao ka tebi, ponudio se da pomognem, a u sebi se pitao hoće li to osećanje potrajati, pitao se da li ću uspeti da nanižem još dva-tri trenutka iste te zanosne pažnje koja je upravo mnome zapovedala. Ko će ga znati zašto, Loro. Ko će ga znati zašto se ta i ta zaljubi u znaš ti koga, a ne u onog kakoseonozvaše. Risovi poezije svenuli su u tom nagađanju. Hoću reći, meni je žao tebe zato što sam te izabrao. Ali valjda deo moje motivacije, ovde, u ovom dokumentu, jeste i u tome da te podsetim da to nije bilo baš potpuno promašeno. Slušaj ovo:

Da li smo bili podudarni? Ja verujem da jesmo, veoma podudarni, neko vreme. Mada si ostavila prilično osoran prvi utisak, pretvorila si se u med medeni čim si zaključila da sam pristojan momak. To je bilo jače od tebe. Uskoro si mi donosila knjige, čaj u listićima, kandirane kajsije. Tvoja koketovanja su bila slatka, malčice preterano posvećena sitnicama. Kao da si čitav život provela izolovana od muškaraca, pa si me umela zavoditi jedino kao da sam i sâm devojka.

Iako si bila rođena Amerikanka, ja sam bio neizмерно *amerikanskiji*. Bio sam spontaniji. Bio sam opušteniji. Bio sam i dalje, u mnogom pogledu, Erik Kenedi iz kampa „Osajpi“, ličnost za koju sam bogato nagrađen u Manovom koledžu, ali kojoj je, budući da sam se bližio tridesetoj, nužno bilo potrebno ažuriranje. Uz tebe je Erik Kenedi sazeo.

Bila si četiri godine mlađa od njega, ali to niko ne bi pogodio. Bila si hitra. Bila si pouzdana. Bila si promišljena. Bila si odgovorna prema svom zdravlju. Često si putovala sa sopstvenim kesicama punim zdravih grickalica. Lako si se vređala. Postojao je čitav spisak društvenih problema koje si odmah doživljavala kao uvredu (npr. nedostatak rampe za nepokretna lica u javnim zdanjima). Obrazi su ti se žarili na sam pomen takvih tema. Uvek si bila spremna za uljudnu ali napetu raspravu. Kao da su te čitavog života traumatizovali hronični nesporednici.

Koliko sam se brzo manuo svih drugih obaveza, svih drugih prijateljstava, klubova, zanimanja! Bio sam pod utiskom da te volim, uprkos tvojoj mladosti, kao da sam ti čak, pa je tako i sve što si radila – koliko god da je zagonetno, koliko god da je jedinstveno – za mene bilo ispravno. Krajnje si se brižljivo odnosila prema istini. Želela si da sve što izgovoriš bude istinito na više različitih nivoa. Beskrajno dugo si popunjavala proste formule u lekarskoj ordinaciji, lupkajući se olovkom po usnama. Vežbate li svakodnevno ili jednom u nedelju dana? Elem, ti si vežbala nekoliko puta nedeljno, ali ne i *svakodnevno*. Naginjao sam ti se preko ramena kako bih ti pomogao da pretreseš svaku, makar i najmanju nedoslednost koja ti je obuzela pažnju. S radošću sam s tobom proučavao bar-kodove, sastojke, svakojaka sitna slova. Bakalnica, prodavnica motornih vozila. U Americi su bezbrojne prilike za tačnost. A tvome oku ništa nije promicalo. Ništa, razume se, izuzev mene.

Brak. Taj sudar očekivanja proizvodi nov akord. Imali smo malu građansku svečanost. Medeni mesec u Virdžiniji Biču. A nakon tih obreda, iznajmljivanje stana, raspored

nameštaja, potom se na nas spustila dokolica, pa smo bili kao i svaki drugi novopečeni bračni par, nervozno smo se pitali: u redu, i šta dalje? Kako bi trebalo da nastavimo? Neko vreme činilo se da neko fali – neko *treći*, kao vođa ili poglavica. Hitno potrebno treće lice čija je uloga da usmerava saobraćaj između nas, da pregovorima usaglašava sukobljene planove, oblikuje kompromise, prevodi kulturne ili verske razlike. Ili je stvarno trebalo da to preguramo sami? *Mi*? Nevesta – ti – koja se bori da proširi svoje parohijsko vaspitanje, rođena kao kći malčice neukih ali dobrodušnih katolika iz Delmara u Njujorku. A mladoženja – ja – odgajen u (potpuno izmišljenom) gradu na Kejp Kodu, koji on naziva Tvelv Hils, „kamenom da se dobaciš do njega iz Hajanis Porta“, ljubljeni sin jedinac opskrbljen prezimenom koje se može izgovarati samo sa ushićenjem.

ERRATUM

Za arhivu: Mladoženja *nikada* nije rekao nevesti da je u srodstvu sa onim predsednički proslavljenim Kenedijima. To je objavljeno u novinama, a mladoženja to kategorički poriče. Ne, dovoljna je bila reč „Kenedi“ uz reči „kod Hajanis Porta“ pa da svi brže-bolje izvuku zaključke. Mladoženja će priznati da jedno dvaput, u kasne večeri provedene sa svojim vršnjakinjama u Manovom koledžu, *nije dovoljno snažno opovrgao priče o sebi kao o rođaku Kenedijâ iz Hajanis Porta u šestom stepenu*. I neće poricati da je to prezime često podmazalo točkiće birokratije, dodajući *blag nabo*j onome što bi se inače pretvorilo u dosadne susrete sa službenicima banke za pozajmice, saobraćajcima itd., čak i onda kad je poricao svaku rodbinsku vezu.

Izgleda da nevestu, međutim, mladoženja *nikada* nije zanimao kao „Kenedi“. Ukoliko ju je i impresioniralo njegovo prezime, onog dana kad su se upoznali u Vašingtonovom parku i svih potonjih dana, nikad o tome nije progovorila. Nevesta je bila ozbiljna i moralna žena, niko je nije mogao olako oboriti s nogu. Takođe je to i žena koja je stekla

(uzgredno), za te godine u kojima ju je mladoženja voleo, jednu neverovatnu, inflatornu lepotu, te bi mladoženja hteo samo da pomene to ovde i da pretoči to u reči, za slučaj da on ili ona zaborave. Istina glasi: zavrtila je mladoženji mozak kad ju je ugledao. Hoću reći, *kad god* ju je ugledao. Već samom činjenicom da postoji. Kad god je prešla iz jedne u drugu sobu. Na primer, kad izađe iz kuhinjice na Pajn hilsu s kajganom na tanjiru. Mladoženja se zaljubio u nju. To nije laž. A otkako se zaljubio u nju, minut mu više nije izgledao kao sredstvo kojim se meri sat. Pre je svaki minut postao kraj za sebe, nepomičnost koja ima neodređeno kružan tok, blago nagoveštena teritorija na kojoj možeš da budeš živ. Ta smicalica koju je ljubav izvodila s minutima obdarivala je sate i dane nekakvom transcendentnom razvodnjenošću koja je u mladoženji podsticala potpuni nedostatak ambicije i bila za njega nešto najsličnije istinskoj radosti, istinskom olakšanju, te se i sad pita šta bi bilo da su mogli tako produžiti, da su mogli ostati tako zaljubljeni, da su možda mogli progmitati kroz kakvu crvotočinu u neki prostor gde bi njihova ljubav uspela da nađe trajnost. Jer na kraju, one velike zaraćene sile našeg postojanja nisu *život* nasuprot *smrti* (takvo je ubeđenje stekao mladoženja), već pre *ljubav* nasuprot *vremenu*. U većini slučajeva ljubav ne preživljava protok vremena. Ali ponekad i preživi. Mora, ponekad.

APOLOGIA, NASTAVAK

No nebitno. Ubrzo nakon venčanja, mladoženja je postao posrednik za prodaju nekretnina, mada ne po svom izboru. Nije to bio rđav izbor. Samo nije bio njegov. Nevestin otac je krenuo da ih smara povodom mladoženjinih planova za budućnost. Podozrevao je da mladoženja kao medicinski prevodilac slabo zarađuje, a još i slabije od svojih „nezavisnih istraživanja“ (vidi str. 49). Nevesta se jedila zbog tog očevog naturanja. Ona nije smatrala da mladoženja treba da *konvencionalizuje* svoj život. Bila joj je draga slika njega kod kuće, duboko zamišljenog, i volela je što ga zatiče na istom onom mestu gde ga je i ostavila kad se vrati sa svog nastavničkog kursa. Zapravo, nevesta je bila mišljenja da će se mladoženja, ukoliko odustane od svojih istraživanja, *prodati*. Prodaće svoje snove, a oni zaslužuju priliku. Gledano iz sadašnjosti, čini se da je mladoženja bio primerak one vrste samoubilačkog integriteta u čijem smeru je nevesta rado podsticala svoje učenike viših razreda.

Zato je nevesta rekla ocu da *odstupi*. Rekla je ocu da će mladoženjina nezavisna istraživanja doći na svoje. Nevesta